

Częściowo wymieniliśmy już te sprawy w Nr. 5 „Gazety policyjnej”, dzieląc je na prewencyjne i represyjne. Wogóle mają władze policyjne trzy główne zadania, a mianowicie:

I. Utrzymać publiczne bezpieczeństwo i wewnętrzny spokój.

II. Mieć staranie o bezpieczeństwo osób i mienia i

III. Przestrzegać publicznego porządku, a działalność policji w tych trzech kierunkach jest:

a) spozstrzegawcza, zapobiegająca i ochraniająca, (policja administracyjna, prewencyjna);

b) w razie dokonanej już obrazy prawa i wyrządzonej szkody, jest działalność ta skierowana ku wykryciu przekraczającego przepisy prawne i wydanie go właściwej władzy karnej, w ile jej samej nie służy prawo karania (policja sądowo-represyjna).

Jak widzimy zakres działania jest w ustawie organizacyjnej bardziej sprecyzowany, niż w ustawie z 24 lipca 1919, przedewszystkiem zaś uderza zasadnicza różnica zaznaczona tłustym drukiem od b). Policja państwowa z ust. z 24. VII. 1919 (§ 1) jest organem wyłącznie wykonawczym władz państwowych i samorządowych, dyrekcję policji zaś w szczególności we Lwowie i Krakowie, są władzą orzekającą, czemś, coby można nazwać Starostwem grodzkiem. W tych dużych miastach rządzących się własnymi statutami, organem wykonawczym dyrekcji policji, jest policja państwowa, w miejsce istniejącej po dzień 1-go grudnia 1919 policji wojskowej.

Oprócz orzeczeństwa jako władza I instancji, na podstawie odrębnych obowiązujących dotąd ustaw, mają dyrekcje policji w Krakowie i we Lwowie także prawa przeprowadzenia ugód między t. zw. „stronami”, czyli obywatelami wchodzącymi w kontakt z władzą, jednakowoż tylko na wyraźne żądanie interesowanych — jest więc do pewnego stopnia i sądem rozjemczym.

Ale wracajmy do rzeczy, w szczególności do wyliczenia agend obecnie wykonywanych. Wymienia je ustawa organizacyjna. Zważywszy, że ustawa ta powstała w r. 1851, musiała liczba i rodzaj agend tych znacznie wzrosć w miarę ogłaszania nowych ustaw jak n. p. ust. o środkach spożywczych, przepisach weterynaryjnych i t. d.

Zasadniczo jednak wykonują dyrekcje policji następujące agendy:

1) Sprawy prasowe (urzędnik policyjny, prawnik przy prokuratorze S. O.)

2) Cenzura teatralna, widowisk (kina) afiszów i t. p.

3) Sprawy stowarzyszeń publicznych.

4) Udzielanie opinii władzom państwowym i samorządowym dotyczących koncesji (patentu) na prowadzenie teatrów, kina i wogóle widowisk, dalej koncesyj na prowadzenie przemysłu (na żądanie władz państw i samorządowych).

5) Sprawy paszportowe, przepustek i orzecznictwo (karne administracyjne) w tych sprawach.

6) Dozorowanie ruchu obcokrajowców i orzecznictwo na podst. ust. z r. 1871 o wydaleniu obcokrajowców i odstawianiu do gmin przynależności t. zw. szupaśnictwo, (mimowoli nasuwa się na myśl, że ust. o szupaśnictwie, szczególnie zaś przepisy o kosztach odstawy winna być znaną organom P. P. i samorządowym w b. zaborze ros. przez co uniknęłoby się dość licznych nieporozumień między władzami Małopolski, a b. Kongresówki).

7) Sprawy meldunkowe.

8) Świadczenia moralności (negatywne, stwierdzające, że proszący nie był notowany).

9) Potwierdzenia pobytu w danej miejscowości. (Ust. o przynależności do gmin, ustanawia termin 10-ciu letni, po którym dotyczący obywatel ma prawo żądać przyznania mu pr. przynależności).

10) Wystawiania kart tożsamości osoby (fotografia z potwierdzeniem).

11) Pozwolenie na noszenie broni i orzecznictwo karne adm. z ust. o patencie o broni.

12) Sprawy komunikacji (fiakry, samocho- dy, tamowanie ruchu) i orzecznictwo karne adm.

13) Sprawy służby domowej i stróżów i orzecznictwo karno-admin.

14) Sprawy meldunkowe i orzecznictwo karne adm.

15) Orzecznictwo karno-admin. w sprawach ekscesów ulicznych, o ile nie ma zastosowania kodeks karny.

16) Ewidencja rzeczy znalezionych i zgubionych.

17) Sprawy sanitarne w dziedzinie prostytucji i orzecznictwo karno-admin. w tych sprawach.

18) Sprawy bezpieczeństwa publicznego, kryminalistyczne (śledztwa wstępne nie tylko jednak w dzied. kod. karn. lecz i skarbowo-karnego).

19) Policja polityczna państwowa, dochodzenie w sprawach zdrady stanu i t. p.

UWAGA. Z racji tej, że dyrekcje policji są władzami orzekającymi I-ej instancji w sprawach administracyjno-karnych, musiały mieć i mają te władze w składzie swego personelu urzędników z ukończonymi studjami prawniczymi, którzy prócz tego muszą zdawać wyższy egzamin polityczno-administracyjny, taki sam jak urzędnicy władz starościńskich (Namiestnictwa - minist.). Często też następuje przeniesienie urzędników (t. zw. konceptowych) z policji do starostw i naodwrot.

Zestawienie agend dyrekcji policji nie jest wyczerpujące w miarę bowiem objawów życia społecznego przybyszą policji coraz to nowe zadania jak n. p. wywołane wojną agendy uchodźcze, udzielanie zezwoleń na jazdy kolejną z okazji ograniczenia ruchu osobowego na kolejach, udzielanie asystencji władzy samorządowej w sprawach n. p. policji budowlanej lub sanitarnej, która należy w Krakowie i Lwowie do magistratów, jako władzy pierwszej inst. czyli starostwa, (w Księstwie Poznańskim dział ten oraz policja targowa należy nie do samorządu, lecz do policji państw).

Z zestawienia powyższego możnaby wysnuć podział agend dyrekcji policji (Kraków-Lwów) na:

- 1) Policję t. zw. państwową
- 2) Policję kryminalistyczną
- 3) Policję administracyjną

Trzy te kategorie odpowiadają wyszczególnionym na wstępie kierunkom działania (publiczne bezpieczeństwo i wewnętrzny spokój, bezpieczeństwo osób i mienia oraz publiczny porządek). Te trzy kierunki ujęte są ustawą o organizacji policji ogólnie i bardzo szczęśliwie, gdyż wszelka kazuistyka w dziedzinie policji powinna być wykluczona, jako że policja jest wynikiem życia, a to nie spoczywa, jeno wciąż coraz to nowymi błyska objawami.

W rezultacie możnaby przyjąć, że zakres działania dyrekcji policji w Małopolsce odpowiada (vide Monitor № 212 z 22. IX. 1919. Dział nieurzędowy. — Wyjaśnienie minist. spr. wewn. str. 2) w agendach prowadzonych przez wydziały bezpieczeństwa, agendom policji państw, zaś w innych sprawach zakresowi Sekcji bezpieczeństwa publ. i Prasy przy Min. Spr. Wewn.

STRAŻ OGNIOWA.

Zebrał i ułożył T. MODRZEJEWSKI.

(Dokończenie)

§ 528. Ktokolwiek bądź ogień spostrzeże, donieść o tem ma obowiązek pod karą 10 talarów lub aresztu. Nawzajem nadgrode za to naznaczyćby należało, skoro ley kto żądać będzie.

§ 529. Wartom nocnym i dziennym szczególniejsza bacność na wybuchły ogień powinna być nakazana, aby o tem zaraz donosiły.

§ 530. Skoro wnosć można, że ogień gdzie wewnątrz domu powstał, nie tylko Policja, ale i każdy ma prawo wyłamać drzwi, zawarte umyślnie dla gaszenia potajemnie.

§ 531. Znaki ostrzegające o ogniu wszczętym powinny być przepisane i publiczności znaiome, i jeżeli być może, takie być muszą, aby każdy wiedział, czyli w miejscu samem lub okolicy ogień się pokazał.

§ 532. Zwyczajne znaki ostrzegające o ogniu, służą na to:

- 1) aby każdy o pożarze wszczętym,
- 2) o miejscu, w którym się ogień okazał,
- 3) i o niebezpieczeństwie większem lub mniejszem, mógł być uwiadomiony.

§ 533. Znaki takowe następującym sposobem się ogłaszają, przez wołanie (trwoga), wystrzały z dział lub karabinów, grzechotanie, trąbienie, dzwonienie i t. d.

§ 534. Nadto wielkiej trwogi robić nigdy nie można w czasie wszczętego ognia, gdyż doświadczenie przekonywa, iak w nocy, osobliwie podczas wichru, trudno przychodzi poruszyć mieszkańców do ratunku ogniowego.

§ 535. Policja na znak trwogi musi urządzić: a, wystrzały z dział i karabinów, które nypierwszym być powinny znakiem ognia wszczętego; mniejsza lub większa liczba wystrzałów oznaczać ma, czyli ogień jest n. p. w mieście, na przedmieściu, lub okolicy o milę.

b, potem następuje bicie w bębny przez wojsko, a gdzie nie stoi, przez Gwardyę Narodową w pewnym przepisany na takie przypadki sposobie.

c, dzwonienie na gwałt.

d, wystawienie chorągwi o ogniu ostrzegającej na najwyższej wieży lub budynku. W nocy zaś latarni w podobnym celu, które powinny być zwrócone ku miejscu, gdzie się pali.

e, Pirotelegrafy czyli Toposkopy.

Uw. O wynalezieniu i używaniu znaków ognia zobacz dzieło Voigta w Lipsku 1803.

f, gdzie te nie są zaprowadzone, trębacz koni w tym celu ustanowieni, trąbieniem trwogę wszędzie szerzyć powinni, i mogą być wysłani na zwiady, gdy się w okolicy pali. W Bawaryi i Badenskim zarządzenie to bardzo się użytecznem osobiwie dla wsiów okazało.

g, nareszcie używać na trwogę można trąb wielkich, puzonów, iakich używają skotopasy, młotów, któremi we drzwi się stuka.

§ 536. Policja urządzenia takie porobić powinna, aby nigdzie i w żadnej porze na narzędziach ogniowych nie zbywało.

Uw. Miasto Jauer w Szląsku, Poznań, Kalisz i tyle innych dowodzą, iak Policja Pruska, co do ognia była nieczynną. Dla niezdatności sikawek i narzędzi ogniowych przy dostatku wody i rak do gaszenia, miasta te nie ledwie całkiem w perzynę zostały obrócone.

§ 537. Naypotrzebniejszą rzeczą do zapobieżenia szerzeniu się ognia jest woda. Policja starać się ma, aby na tey nigdzie nie zbywało, i w potrzebie z łatwością mogła być dowieziona i dostarczana.

a. Wszelkie rurmasy, rynny wodę prowadzące powinny być w dobrym stanie, gdy to być może, i sadzawki umyślnie zrobione, z którychby w przypadku ognia wodę brać można.

b. Wszelkie naczynia i sikawki częste rewidować, w zimie od śniegu i zamarznięcia zabezpieczyć ie należy.

c. Wszelkie służy i upusty młynarskie wolno jest w czasie ognia otwierać i zamykać wedle potrzeby, iak się okaże.

d. W lecie każdy gospodarz powinien mieć każd lub kłodę napełnioną wodą przed swym domem, osobliwie po wsiach, drugą choć nieco mniejszą na poddaszu. W zimie zaś należy ią trzymać w takim miejscu, aby woda zamarznąć nie mogła. W niektórych miastach niemieckich w czasie mrozów tęgiech umyślnie wodę w domu ogniowym rozgrzewają i w gotowości mają.

§ 538. Prócz wody, znajdują się inne środki kunsztowne do gaszenia, które przy mniejszych pożarach, w początku, a nawet i przy wielkim ogniu używane być mogą.

Uw. P. Busch ogłosił 1808 masę, która, wysmarowawszy nią drzewo, od ognia ie zabezpiecza. Z zlecenia rządowego musiał wszystkich magazynierów z tym środkiem szczególnie obznalomić.

§ 539. Ług, popiół, ziemia, piasek przy ogniu, który powstał z zapalenia oliwy lub tłustości iakey, są skuteczniejszymi środkami do gaszenia od wody. U Kupców handlujących oliwą i po młynach oleie wybiłających piasek i ziemia zawsze powinny być w pogotowiu.

Uw. Gdy się w kominie zapali, najlepszym jest środkiem do ugaszenia, w kominie postawić patelnię z węglami żarzystymi, w które wrzucić trzeba garść siarki. Skoro się ta zapali, dym kwaśny wznosi się w komin, ogień w kominie natychmiast zagaśnie.

Lecz nie należy wprzód lać wody w komin, gdyżby żadnego skutku zapalenie siarki nie sprawiło. Skoro się już część domu zapaliła